

Zaak C-340/20**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

24 juli 2020

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

10 juli 2020

Verzoekende partij:

Bank Sepah

Verwerende partijen:

Overseas Financial Limited

Oaktree Finance Limited

1. Voorwerp en feiten van het geding

- 1 Overeenkomstig resolutie 1737 (2006) van 23 december 2006 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties zijn bij gemeenschappelijk standpunt 2007/140/GBVB van de Raad van 27 februari 2007 een aantal beperkende maatregelen tegen Iran vastgesteld, waaronder de bevrozing van de tegoeden en economische middelen van personen en entiteiten die zich bezighouden met, rechtstreeks betrokken zijn bij, dan wel steun bieden aan de activiteiten van Iran met betrekking tot de verrijking of opwerking van uranium of met betrekking tot zwaar water, of tot de ontwikkeling van systemen voor de overbrenging van kernwapens. Deze maatregelen zijn in de Unie ten uitvoer gelegd bij verordening (EG) nr. 423/2007 van de Raad van 19 april 2007.
- 2 Bij resolutie 1747 (2007) van 24 maart 2007 heeft de Veiligheidsraad de vennootschap Bank Sepah aangewezen als een van de „entiteiten die betrokken

- zijn bij [Iraanse] nucleaire activiteiten of activiteiten met betrekking tot ballistische raketten” en waarop de maatregel tot bevrozing van tegoeden moest worden toegepast. Deze resolutie is in Unierecht uitgevoerd bij verordening (EG) nr. 441/2007 van de Commissie van 20 april 2007 tot wijziging van verordening (EG) nr. 423/2007 van de Raad, die op 21 april 2007 in werking is getreden.
- 3 Bij vonnis van 26 april 2007, dat definitief is geworden, heeft de Cour d’appel de Paris (rechter in tweede aanleg Parijs, Frankrijk) Bank Sepah veroordeeld tot betaling aan Overseas Financial Limited (hierna: „Overseas Financial”) van de tegenwaarde in euro van het bedrag van 2 500 000 USD en aan Oaktree Finance Limited (hierna: „Overseas Finance”) van de tegenwaarde in euro van het bedrag van 1 500 000 USD, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf dat vonnis.
 - 4 Op 17 januari 2016 heeft de Veiligheidsraad Bank Sepah geschrapt van de lijst van personen en entiteiten waarop beperkende maatregelen tegen Iran van toepassing zijn. Dit besluit is in Unierecht uitgevoerd bij uitvoeringsverordening (EU) 2016/74 van de Raad van 22 januari 2016, die op 23 januari 2016 in werking is getreden.
 - 5 Op 17 mei 2016 hebben Overseas Financial en Oaktree Finance, met het oog op beslaglegging, betalingsbevelen aan Bank Sepah laten afgeven.
 - 6 Op 5 juli 2016 hebben zij bij Société générale derdenbeslag en beslag op vennootschappelijke rechten en effecten laten leggen, jegens Bank Sepah.
 - 7 Op 13 juni en 15 juli 2016 heeft Bank Sepah Overseas Financial en Oaktree Finance gedagvaard voor de executierechter teneinde deze maatregelen tot gedwongen tenuitvoerlegging te betwisten.
 - 8 Tegen de beslissing van de executierechter is hoger beroep ingesteld, dat de Cour d’appel de Paris bij uitspraak van 8 maart 2018 heeft beslecht.
 - 9 Bank Sepah, enerzijds, en Overseas Financial en Oaktree Finance, anderzijds, hebben tegen deze uitspraak cassatieberoep ingesteld. Deze hogere voorzieningen, ingeschreven onder de nummers B 18-18542 respectievelijk G 18-21.814, zijn wegens hun verknochtheid gevoegd.

II. Toepasselijke bepalingen

Verordening (EG) nr. 423/2007 van de Raad van 19 april 2007 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran

- 10 Artikel 1, onder h) en j), van verordening nr. 423/2007, luidt als volgt:

„In deze verordening wordt verstaan onder:

[...]

h) *„bevriezing van tegoeden’: het voorkomen van het op enigerlei wijze muteren, overmaken, corrigeren en gebruiken van, toegang hebben tot of omgaan met tegoeden, met als gevolg wijzigingen van hun omvang, bedrag, locatie, eigenaar, bezit, onderscheidende kenmerken, bestemming of verdere wijzigingen waardoor het gebruik van bedoelde tegoeden, inclusief het beheer van een beleggingsportefeuille, mogelijk wordt gemaakt;*

[...]

j) *„bevriezing van economische middelen’: het voorkomen van het gebruiken van economische middelen om op enigerlei wijze tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen, inclusief, maar niet daartoe beperkt, door deze te verkopen, te verhuren of te verhypothekeren; [...]”*

11 Artikel 7, lid 1, van deze verordening, luidt als volgt:

„1. Alle tegoeden en economische middelen die toebehoren aan, eigendom zijn van, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van deze personen, entiteiten en lichamen die in bijlage IV zijn vermeld, worden bevroren. Bijlage IV omvat de personen, entiteiten en lichamen die de VN- Veiligheidsraad of het Sanctiecomité hebben aangewezen overeenkomstig punt 12 van Resolutie 1737 (2006) [...].”

Verordening (EU) nr. 961/2010 van de Raad van 25 oktober 2010 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en tot intrekking van verordening (EG) nr. 423/2007

12 Artikel 1, onder h) en i), van verordening nr. 961/2010, luidt als volgt:

„In deze verordening wordt verstaan onder:

[...]

h) *„bevriezing van economische middelen’: het voorkomen van het gebruiken van economische middelen om op enigerlei wijze tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen, onder meer, maar niet uitsluitend, door deze te verkopen, te verhuren of te verhypothekeren;*

i) *„bevriezing van tegoeden’: het voorkomen van het op enigerlei wijze muteren, overmaken, corrigeren en gebruiken van, toegang hebben tot of omgaan met tegoeden, met als gevolg wijzigingen van hun omvang, bedrag, locatie, eigenaar, bezit, onderscheidende kenmerken, bestemming of verdere wijzigingen waardoor het gebruik van bedoelde tegoeden, inclusief het beheer van een beleggingsportefeuille, mogelijk zou worden gemaakt; [...]”*

13 Artikel 16, lid 1, van deze verordening, luidt als volgt:

„1. *Alle tegoeden en economische middelen die toebehoren aan, eigendom zijn van, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van de personen, entiteiten en lichamen die in bijlage VII zijn vermeld, worden bevroren. Bijlage VII omvat de personen, entiteiten en lichamen die de VN-Veiligheidsraad of het Sanctiecomité hebben aangewezen overeenkomstig punt 12 van UNSCR 1737 (2006), punt 7 van UNSCR 1803 (2008) of de punten 11, 12 of 19 van UNSCR 1929 (2010). [...]*”

Verordening (EU) nr. 267/2012 van de Raad van 23 maart 2012 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en tot intrekking van verordening (EU) nr. 961/2010

14 Artikel 1, onder j) en k), van verordening nr. 267/2012, luidt als volgt:

„Voor de toepassing van deze verordening gelden de volgende definities:

[...]

j) *„bevriezing van economische middelen’*: het voorkomen van het gebruiken van economische middelen om op enigerlei wijze tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen, inclusief, maar niet daartoe beperkt, door deze te verkopen, te verhuren of te verhypothekeren;

k) *„bevriezing van tegoeden’*: het voorkomen van het op enigerlei wijze muteren, overmaken, corrigeren en gebruiken van, toegang hebben tot of omgaan met tegoeden, met als gevolg wijzigingen van hun omvang, bedrag, locatie, eigenaar, bezit, onderscheidende kenmerken, bestemming of verdere wijzigingen waardoor het gebruik van bedoelde tegoeden, inclusief het beheer van een beleggingsportefeuille, mogelijk zou worden gemaakt; [...]

15 Artikel 23, lid 1, van deze verordening, luidt als volgt:

„1. *Alle tegoeden en economische middelen die toebehoren aan, eigendom zijn van, in het bezit zijn of onder zeggenschap staan van de personen, entiteiten en lichamen die in bijlage VIII zijn vermeld, worden bevroren. Bijlage VIII omvat de personen, entiteiten en lichamen die de VN-Veiligheidsraad of het Sanctiecomité hebben aangewezen overeenkomstig punt 12 van Resolutie 1737 (2006), punt 7 van Resolutie 1803 (2008) of de punten 11, 12 of 19 van Resolutie 1929 (2010).*”

III. Middelen die Bank Sepah heeft aangevoerd ter ondersteuning van haar hogere voorziening nr. B 18-18542

16 Bij de bestreden uitspraak zijn met name de vorderingen van Bank Sepah afgewezen, strekkende tot, ten eerste, opschorting van de rente wegens overmacht, en, ten tweede, vrijstelling van de verhoging van de wettelijke rentevoet als bedoeld in artikel L. 313-3 van de code monétaire et financier (Frans monetair en

financieel wetboek) in geval van een geldelijke veroordeling bij rechterlijke beslissing.

- 17 Ter ondersteuning van haar hogere voorziening voert Bank Sepah een eerste middel aan dat is ontleend aan het feit dat de bevrozing van haar tegoeden naar Frans recht een geval van overmacht vormde dat haar belette haar betalingsverplichting na te komen en waardoor het voor Overseas Financial en Oaktree Finance onmogelijk werd enige betaling van haar te ontvangen.
- 18 Bank Sepah voert subsidiair ook een tweede middel aan, ontleend aan schending van artikel L. 313-3 van de code monétaire et financier.

IV. Enig middel dat Overseas Financial en Oaktree Finance hebben aangevoerd ter ondersteuning van hun hogere voorziening nr. G 18-21.814

- 19 In de bestreden uitspraak is met name voor recht verklaard dat de door Overseas Financial en Oaktree Finance voor de periode vóór 17 mei 2011 gevorderde rente was verjaard, op grond dat zij zich niet konden beroepen op enige grond voor stuiting van de verjaring en zij zelf geen handeling tot stuiting van de verjaring hadden verricht, terwijl zij daartoe wel de mogelijkheid hadden, aangezien „niets hun belette [...] om, al was het maar bij wijze van conservatoire maatregel, uitvoeringsmaatregelen te treffen op een niet-beschikbaar actief of een niet-beschikbare schuldvordering, aangezien die onbeschikbaarheid de directe onttrekkende werking van een eventueel derdenbeslag enkel zou hebben opgeschort”.
- 20 Ter ondersteuning van hun hogere voorziening voeren Overseas Financial en Oaktree Finance één middel aan, dat onder meer is ontleend aan schending van de artikelen 1 en 7 van verordening nr. 423/2007, die zijn overgenomen in de artikelen 1 en 17 van verordening nr. 961/2010.
- 21 Overseas Financial en Oaktree Finance betogen dat voor wie als gevolg van een uit de wet voortvloeiende belemmering niet in staat is te handelen, de verjaring is gestuit, en dat een wet waarbij een maatregel tot bevrozing van tegoeden wordt opgelegd, het voor de schuldeiser van een persoon op wie een dergelijke maatregel van toepassing is, onmogelijk maakt om met betrekking tot bevroren tegoeden een uitvoeringsmaatregel te nemen, ook niet bij wijze van conservatoire maatregel. Volgens hen leidt elke conservatoire maatregel tot een aanpassing van de tegoeden, met als gevolg een wijziging van hun bestemming. De weigering van de minister van Economische Zaken om hun toestemming te verlenen voor de vrijgave van de aan Bank Sepah toebehorende middelen, zoals vereist door artikel 8 van verordening nr. 423/2007 en vervolgens door artikel 17 van verordening nr. 961/2010, heeft die belemmering overigens nog duidelijker gemaakt.

V. Beoordeling van de Cour de Cassation

Eerste middel van Bank Sepah ter ondersteuning van de hogere voorziening nr. B 18-18.542, ontleend aan overmacht

- 22 De Cour de cassation herinnert eraan dat de bevroering van de tegoeden van een persoon of entiteit die wegens zijn activiteiten door deze maatregel wordt getroffen, geen geval van overmacht vormt voor degene op wie die bevroering van toepassing is, doordat die bevroering niet onafhankelijk van zijn wil plaatsvindt.
- 23 De Cour de cassation is van oordeel dat de door Bank Sepah aangevoerde onmogelijkheid om haar betalingsverplichting na te komen, niet voortvloeit uit een van haar activiteit losstaande omstandigheid, en wijst het door Bank Sepah aangevoerde eerste middel daarom af.

Het enige middel van Overseas Financial en Oaktree Finance ter ondersteuning van hogere voorziening nr. G° 18-21.814

- 24 De Cour de cassation is van oordeel dat de uitkomst van het geding afhangt van de vraag of Overseas Financial en Oaktree Finance de verjaring hadden kunnen stuiten door middel van een conservatoire maatregel of een maatregel tot gedwongen tenuitvoerlegging op de bevroren tegoeden van Bank Sepah.
- 25 De Cour de cassation merkt ten eerste op dat de verordeningen nr. 423/2007, nr. 961/2010 en nr. 267/2012 geen enkele bepaling bevatten die een schuldeiser uitdrukkelijk verbiedt om een conservatoire maatregel of een maatregel tot gedwongen tenuitvoerlegging op de bevroren goederen van zijn schuldenaar te treffen.
- 26 Ten tweede wordt de bevroering van tegoeden daarin omschreven als „het voorkomen van het op enigerlei wijze muteren, overmaken, corrigeren en gebruiken van, toegang hebben tot of omgaan met tegoeden, met als gevolg wijzigingen van hun omvang, bedrag, locatie, eigenaar, bezit, onderscheidende kenmerken, bestemming of verdere wijzigingen waardoor het gebruik van bedoelde tegoeden, inclusief het beheer van een beleggingsportefeuille, mogelijk zou worden gemaakt”, en het bevroeren van economische middelen als „het voorkomen van het gebruiken van economische middelen om op enigerlei wijze tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen, onder meer, maar niet uitsluitend, door deze te verkopen, te verhuren of te verhypothekeren”.
- 27 In het licht van deze definities is de Cour de cassation van oordeel dat, wat bevroren tegoeden betreft, enkel „het muteren, overmaken, corrigeren en gebruiken van, toegang hebben tot of omgaan met tegoeden, met als gevolg wijzigingen van hun omvang, bedrag, locatie, eigenaar, bezit, onderscheidende kenmerken, bestemming of verdere wijzigingen waardoor het gebruik van bedoelde tegoeden, inclusief het beheer van een beleggingsportefeuille, mogelijk zou worden gemaakt”, en wat economische middelen betreft, enkel „het gebruiken

van economische middelen om op enigerlei wijze tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen, inclusief, maar niet daartoe beperkt, door deze te verkopen, te verhuren of te verhypothekeren”, lijken te zijn verboden.

- 28 De Cour de cassation is van oordeel dat dus niet kan worden uitgesloten dat op bevroren tegoeden maatregelen worden toegepast die onder geen van die verbodsbepalingen vallen.
- 29 Voorts is de Cour de cassation van oordeel dat maatregelen die tot gevolg hebben dat goederen aan het vermogen van de schuldenaar worden onttrokken (directe onttrekkende werking van het derdenbeslag), waarschijnlijk slechts met voorafgaande toestemming van de bevoegde nationale autoriteit ten uitvoer kunnen worden gelegd en alleen in de gevallen bedoeld in de artikelen 8 tot en met 10 van verordening nr. 423/2007, de artikelen 17 tot en met 19 van verordening nr. 961/2010 en thans de artikelen 24 tot en met 28 van verordening nr. 267/2012.
- 30 De vraag rijst dus of maatregelen die geen dergelijke directe onttrekkende werking hebben, zonder voorafgaande toestemming op bevroren tegoeden kunnen worden getroffen. In casu gaat het om gerechtelijke zekerheidstelling en conservatoir beslag, beide conservatoire maatregelen.
- 31 Een gerechtelijke zekerheidstelling, ongeacht of zij is gevestigd op een onroerend goed (hypotheek), op een handelszaak dan wel op aandelen en effecten (pandstelling), heeft geen directe onttrekkende werking. Zij heeft enkel tot gevolg dat in geval van verkoop van de goederen en rechten waarop die is gevestigd, de schuldvordering van degene die de zekerheid heeft gesteld, bij voorrang moet worden voldaan met de verkoopprijs.
- 32 Conservatoir beslag kan met name betrekking hebben op geldvorderingen of vennootschappelijke rechten en effecten en heeft geen directe onttrekkende werking. De in beslag genomen goederen, schuldvorderingen en rechten blijven tot het vermogen van de schuldenaar behoren.
- 33 Krachtens artikel L. 523-1 van de code des procédures civiles d'exécution (Frans wetboek van tenuitvoerlegging van civielrechtelijke beslissingen) heeft conservatoir beslag op schuldvorderingen de werking van een consignatie als bedoeld in artikel 2350 van de code civil (Frans burgerlijk wetboek), dat als volgt luidt: „Het deponeren of consigner van bedragen, effecten of waarden, waartoe door de rechter bij wijze van zekerheidstelling of bij wijze van conservatoire maatregel is bevolen, impliceert een specifieke bestemming en een voorrangrecht in de zin van artikel 2333”. In artikel 2333 van dit wetboek is gepreciseerd dat „[e]en pandrecht een overeenkomst [is] waarbij de pandsteller aan een schuldeiser het recht verleent om ten opzichte van zijn andere schuldeisers op een bestaand of toekomstig roerend goed of een geheel van bestaande of toekomstige roerende lichamelijke zaken, bij voorrang te worden betaald”.

- 34 De Cour de cassation vraagt zich af of dergelijke maatregelen, ook al hebben zij geen directe onttrekkende werking, niet leiden tot een wijziging van de „bestemming” van de tegoeden waarop zij betrekking hebben, in de betekenis die aan dit woord wordt gegeven in de definitie van „bevriezing van tegoeden”.
- 35 De Cour de cassation acht het immers denkbaar dat artikel 1, onder h), van verordening nr. 423/2007, artikel 1, onder i), van verordening nr. 961/2010 en artikel 1, onder k), van verordening nr. 267/2012 aldus kunnen worden uitgelegd dat het recht om bij voorrang te worden betaald uit de opbrengst van de verkoop van de vennootschappelijke rechten of effecten, net zoals de specifieke bestemming van de schuldvorderingen en het voorrangrecht daarop, de bestemming van deze tegoeden wijzigt.
- 36 Meer in het algemeen vraagt de Cour de cassation zich af of gerechtelijke zekerheidstellingen en conservatoire beslagen, zelfs bij het ontbreken van directe onttrekkende werking, niet de mogelijkheid zouden kunnen bieden om de betrokken tegoeden te „gebruiken”, in de betekenis die aan dit woord wordt gegeven in de definitie van „bevriezing van tegoeden”, en om de onderliggende economische middelen te „gebruiken”, om „op enigerlei wijze tegoeden, goederen of diensten te verkrijgen” in de betekenis die aan deze begrippen wordt gegeven in de definitie van „bevriezing van economische middelen”.
- 37 Deze maatregelen geven degene die ze toepast de zekerheid bij voorrang te worden betaald uit de in conservatoir beslag genomen goederen, rechten en schuldvorderingen, zodra de bevriezing is opgeheven. Hierdoor zou een marktdeelnemer er bijgevolg toe kunnen worden aangezet om met de persoon of de entiteit waarvan de tegoeden zijn bevroren, een overeenkomst te sluiten, hetgeen erop neer zou komen dat deze laatste de economische waarde van zijn als tegoeden aangemerkte activa gebruikt dan wel tegoeden, goederen of diensten verkrijgt dankzij de economische waarde van zijn als economische middelen aangemerkte activa.
- 38 De Cour de cassation merkt op dat een dergelijk risico in casu niet lijkt te bestaan, aangezien Overseas Financial en Oaktree Finance een schuldvordering trachten in te vorderen die is vastgesteld in een rechterlijke beslissing die na de bevriezing van de tegoeden van Bank Sepah is gegeven en die is gebaseerd op een grond die niets van doen heeft met Iraanse nucleaire en ballistische activiteiten en dateert van vóór de instelling van die bevriezing.
- 39 De vraag rijst dus of de mogelijkheid om zonder voorafgaande toestemming een maatregel op bevroren activa ten uitvoer te leggen, per categorie van handelingen moet worden beoordeeld, zonder rekening te houden met de specifieke kenmerken van de zaak, dan wel of deze specifieke kenmerken wel degelijk in aanmerking kunnen worden genomen.
- 40 De Cour de cassation is van oordeel dat het antwoord op deze vragen niet evident is, aangezien de verordeningen van de Unie geen enkele uitdrukkelijke bepaling

bevatten en noch het Gerecht van de Unie noch het Hof van Justitie de gelegenheid heeft gehad om zich daarover uit te spreken.

- 41 De Cour de cassation beslist bijgevolg de behandeling van het tweede middel van hogere voorziening nr. B 18-18.542 en het enige middel van hogere voorziening nr. G 18-21.814 te schorsen en het Hof krachtens artikel 267 VWEU om een prejudiciële beslissing te verzoeken.

VI. Prejudiciële vragen

- 42 De Cour de cassation stelt het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vragen:
- 1) Moeten artikel 1, onder h) en j), en artikel 7, lid 1, van verordening (EG) nr. 423/2007, artikel 1, onder i) en h), en artikel 16, lid 1, van verordening (EU) nr. 961/2010, alsook artikel 1, onder k) en j), en artikel 23, lid 1, van verordening (EU) nr. 267/2012 aldus worden uitgelegd dat zij eraan in de weg staan dat op bevroren tegoeden zonder voorafgaande toestemming van de bevoegde nationale autoriteit een maatregel zonder directe onttrekkende werking wordt toegepast, zoals een gerechtelijke zekerheidstelling of een conservatoir beslag, waarin de Franse code des procédures civiles d'exécution voorziet?
 - 2) Is het voor de beantwoording van de eerste vraag van belang dat de grond van de schuldvordering die moet worden geïnd bij de persoon of entiteit waarvan de tegoeden zijn bevroren, niets van doen heeft met Iraanse nucleaire en ballistische activiteiten en dateert van vóór resolutie 1737 (2006) van 23 december 2006 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties?